

کلیدواژه ها: درس هنر، معلم هنر، لذت آفرینی هنر، مدرسه.

رسیدن به آموزش هنر واقعی را نزدیک‌تر کند و از این طریق، موجب شود بچه‌های خوب کلاس او از مقولهٔ فرادرسی هنر لذت ببرند؛ زیرا لذت بردن از درس هنر، یعنی اینکه دانش‌آموزان آن را بپذیرند و این، به معنی آمادگی ذهنی و روحی برای پذیرش مطالبی است که معلم هنر در ذهن می‌پرورد و با دست هنرمندانهٔ خویش در کلاس عملی می‌کند؛ همکاران هنرمندما، یعنی دبیران هنر آفرین دورهٔ راهنمایی در یک بارش ذهنی، شماری از عوامل لذت بردن از درس هنر را برشمرده‌اند که با جمع‌بندی موارد جزئی و سرهم کردن موارد اصلی، آن‌ها را به تمام معلمان هنر کشور تقدیم می‌کنیم. این موارد را به خاطر بسپاریم، برای دستیابی و آزمون تجربی آن‌ها تلاش کنیم و راه‌کارهای ابتکاری تازه‌ای را بر آن‌ها بیفزاییم.

بچه‌ها به «ببراز وجود از طریق اثر هنری» خویش هم علاقه‌مندند و هم به آن نیاز دارند. این حسن علاقه و نیاز توأمان، باعث می‌شود که «نمایش کارهای هنری» تأثیر خوش آیند و لذت آفرین درس هنر را در ذهن و ضمیر آن‌ها ثبت کند. در تجربهٔ زنده‌ای که بیش از دو دهه در کارگاه‌های هنری تربیت‌معلم هنر استمرار دارد، دانشجویان رشتهٔ هنر در طول هر ترم یک یا دو نوبت، به برپایی نمایشگاه آثار خود موظف‌اند با نقد کردن و نظر دربارهٔ آثار نمایش داده شده، بهترین قدم برای ایجاد علاقه‌مندی آن‌ها برداشته می‌شود. استقبال آن‌ها با وجود اینکه باید زحمت کار بسیار انجام دهند، نشان از رضایت آن‌هاست.

«مجلهٔ رشد آموزش هنر» در جمع‌بندی دیدگاه‌های معلمان این رشته، ایدهٔ «راهنمایی کارگاه‌های هنر» در هر مدرسه را در شماره‌های پیشین مطرح کرد. در این شماره لازم می‌داند که یادآوری کند، اختصاص جایگاهی برای نمایش آثار هنری بچه‌ها، احساس خودباوری و اعتماد به نفس را هم چون یک مقولهٔ فرادرسی تقویت می‌کند.

بی‌شک معلم هنر در کنار مدیر مدرسه‌ای که به امور هنری علاقه‌مند است، می‌تواند این جایگاه را در مدرسه بسازد. نویسنده

اگر به درس هنر از زاویه میزان ساعت‌های محدود آن که دو ساعت در اول راهنمایی و یک ساعت در دوم و سوم راهنمایی است نگاه کنیم بی‌تردید خیلی از نقشه‌های آموزشی معلم هنر برای عملی شدن روی زمین می‌ماند. بدیهی است با توجه به رشته‌های اصلی هنر مثل خط، طراحی و نقاشی این میزان ساعت به هیچ‌وجه کفایت لازم را نمی‌دهد. اما اگر زاویه دید را عوض کنیم و بنا را بر آن بگذاریم که قرار است این اندک زمان تدریس برای دانش‌آموز به زمانی خوش‌آیند تبدیل شود و از دانش‌آموزی که دارای زمینه مستعدی بوده یک «جوینده هنر» بسازیم، فرصت بسیار مغتیمی به‌شمار می‌آید.

در اینجا است که باید به لذت آفرین بودن درس هنر اندیشه کنیم زیرا لذت آفرین بودن درس هنر به خاطر ارتباط مستقیم با عواطف و احساسات دانش‌آموزان و لایه‌های زیباشناختی شخصیت بچه‌ها یک مزیت نسبی برای معلم هنر است که از این فرصت استفاده بهینه کند. دانش‌آموزی که به هر دلیل ممکن است به خیلی از پیام‌ها پاسخ ندهد در مقابل محرک‌های هنری نگاه ویژه‌ای خواهد داشت. معلم هنر قبل از اینکه از این فرصت مطلوب بهره بگیرد براساس مهارت‌ها، توانایی‌ها و بینش هنری خود باید این سؤال را در صحن علنی کلاس خطاب به بچه‌ها مطرح کند که:

از درس هنر چگونه لذت ببریم؟

معلمان هنر به تدریج و تأنی در تجربه‌های به جان زیستهٔ خویش زوایای این پرسش را روشن کرده‌اند. در این نوشتار موارد لذت‌بخش کردن درس هنر از نگاه و زاویه و انتظارات دانش‌آموزان در آینهٔ تجربه معلمان هنر منعکس شده است و هر یک از این تجربه‌ها، شاید دست‌مایه‌ای بوده است که از دو، سه سال سپری شدن اوقات تدریس به دست آمده و تازه، معلم هنر دریافته است که چگونه با دست‌کاری روان بچه‌ها برانگیختن علاقهٔ آن‌ها، راه

**لذت آفرین بودن
درس هنر به خاطر
ارتباط مستقیم با
عواطف و احساسات
دانش‌آموزان و لایه‌های
زیباشناختی شخصیت
بچه‌ها یک مزیت نسبی
برای معلم هنر است که
از این فرصت استفاده
بهینه کند**

درس لذت آفرین لذت آفرین

به خاطر می آورد که چگونه معلم دلسوز هنر با به نمایش در آوردن کارهای هنری بچه‌ها، آن‌هم در کنار دفتر مدرسه، امکان لذت بردن را ایجاد می‌کند. پیشنهاد می‌شود، همکاران اهل هنر درباره این راه کار لذت‌آفرین به شکل جدی بیندیشد.

از این روش کلی هم که بگذریم، هریک از معلم‌های هنر ابتکاری را در روش تدریس خود به کار می‌گیرند. بچه‌ها از دیدن معلم‌های هنر که در رشته خود کارآمد و آگاه‌اند، به ذوق می‌آیند. معلم هنری که از بدو ورود، اساس تدریس خود را بر فعالیت‌های هنری قرار می‌دهد و دایم در حال خلق اثر هنری است، بهتر و بیشتر انگیزه خلق اثر پیشکش دانش‌آموزان خود می‌کند. بچه‌ها از تولید یک سطر خوش‌نویسی، یک طراحی ساده، یک کار دستی زیبا لذت می‌برند و با ایجاد حس هم‌ذات‌پنداری، آرزوی خلق چنین اثری را در سر می‌پروراندند. شاید باور نکنید؛ ولی این شاگردی، به همین سادگی مقدمه استادی است.

معلم هنری می‌گفت، در کار تدریس، کارهای اولیه هنری خود را که بسیار ضعیف و عادی بودند، به شاگردان نشان دادم و بعد نمونه‌های بهتر و قوی را به آن‌ها عرضه کردم و علاوه بر این، در تدریس، شماری از کارهای هنری را در کلاس و در حضور بچه‌ها ساختم. همین نکته اعجاب آن‌ها را برانگیخت و انگیزه کار را در آن‌ها مضاعف می‌کرد.

معلمان هنر با قلب مهربان و دست‌های هنرآفرین و لطیف‌نگار خود، صفای وجودشان را به بچه‌های دوست‌داشتنی کلاس می‌توانند منتقل کنند و در این راه از «تنوع ابزار هنری» بهره‌گیری کنند. برای طراحی و استفاده از ذغال طراحی، آب مرکب، خودکار، ماژیک، کاغذهای رنگی و رنگ‌های مختلف در این درس مبنایی، با همراهی ذهن سیال بچه‌ها، می‌تواند قوه تخیل آن‌ها را از ضمیر و لایه‌های پنهان ذهن بر صفحه کاغذ بیاورد.

معلم خوب هنر با «طراحی اشکال پرنده‌گان و حیوانات یا طراحی اسم خود بچه‌ها» از آن‌ها می‌خواهد که درون طرح را با حروف و کلمات خوش‌نویسی و سیاه‌مشق کنند و این پی‌گیری

کردن لحظه به لحظه طرح و لحظه‌آفرینی‌های تازه تا زمان کامل شدن آن، برای دانش‌آموزان رشته کششی است که تا رسیدن به شکل نهایی و نمایش دلنشین آن بر سینه دیوار کلاس یا نمایشگاه، آن را کامل کنند.

بچه‌ها را باید باور کرد و به تأثیرگذاری معلم هنر نیز باید عشق و ایمان داشت و باید مطمئن بود که یادگیری، تدریجی است و تأثیر آن هیچ‌گاه آنی نیست؛ بنابراین باید کار کرد و به قول آن بزرگ، «کاغذ و قلم را نباید مذمت کرد؛ بلکه باید زحمت کشید و کشیده را خوب کشید.»

از موارد دیگر لذت‌آفرینی درس هنر «روش ساختن کاغذ ابرو و باد» است که اوج تجلی هنری خلاق را برای رنگ‌آمیزی اندیشه‌های رنگارنگ بچه‌ها در صفحه کاغذ عملی می‌کند؛ حتی در کلاس‌های دانشگاهی این روش باعث پرواز روح دانشجویان می‌شود؛ گویی اصلاً کسی احساس نمی‌کند که در فضای کلاس است.

معلم هنر می‌تواند هر از چندگاهی آلبوم‌هایی از «آثار هنری برتر و دانش‌آموزپسند» را برای بچه‌ها به نمایش گذارد. امکانات بصری جدید، به گونه‌ای است که در هر جلسه می‌توان تعداد زیادی از کارهای گزینش شده را به نمایش در آورد. با نمایش این نمونه‌ها، زمینه‌های لازم را برای نمایش جمعی از آثار هنری بچه‌ها فراهم کرد. یک طرح و خط ساده می‌تواند با «پاسپار توی مناسب»، جلوه و جمال تازه‌ای یابد و آرام‌آرام نمایش دادن آثار جمعی بچه‌ها، زمینه موفقیت و ترغیب آن‌ها را برای شرکت در «مسابقات دوره‌ای هنر در آموزش و پرورش» تضمین کند.

به دست آوردن مقام برتر در مسابقات داخلی، منطقه و در سطح ملی، همواره از افتخارهای بزرگ‌ترین هنرمندان کشور بوده است و نقطه عزیمت کار جدی آن‌ها برای استمرار و ماندن در مسیر هنری را تعیین کرده است. تمام این عوامل، مقدمات و راهکارهای رسیدن به مرحله لذت‌بخش بودن درس هنر است. راستی شما به عنوان معلم هنر چه مواردی را بر نکات پیش گفته می‌افزایید؟ چگونه درس هنر را برای بچه‌ها لذت‌بخش کنیم؟

بچه‌ها را باید باور کرد و به تأثیرگذاری معلم هنر نیز باید عشق و ایمان داشت و باید مطمئن بود که یادگیری، تدریجی است و تأثیر آن هیچ‌گاه آنی نیست

